

Liivamäe 70

Nemad mäletavad veel toonaseid sündmusi – Leonida Rebane ja Jutamaría Saharova (neiuna Mändmets) kunagisel lahinguväljal.

Mälestusminutid Liivamäel.

Kindral Ants Laaneotsale kingiti tema noorpõlve pilt.

Kaks ajaloo huvilist – Olev Paukson ja Mart Laar.

Viit lahingupaigal.

Kindral Ants Laaneots asetamas pärja Kiriku tänava mälestuskivi juurde.

Pärg Saarde vallalt.

Rahvatantsijate toimekas suvi

Kilingi-Nõmme rahvatantsijate suvi on olnud täis pikki proove, tantsuetendusi, kohtumisi.

Sel aastal esmakordselt kutsuti kõik naisrühmad kokku Jõgevale I naiste tantsupeole. 10. juunil ei olnud ilm eriti tantsijasõbralik – kuum kui katlas. Ometi harjutasid naised Laiuse Põhikooli staadionil terve pika päeva lihvides tantsujooniseid, sissemarssimisi ja väljatantsimisi. 11. juunil algasid proovid Jõgeva staadionil. Märjad T-särgid ja mütsid, puhkehetkel räägitud naljad ja laadaostud leevendasid pisutki päikese kõrvetavat kuumust. Isegi presidendiproua Evelin Ilves oli harjutajate hulgas vapvalt kogu päeva. Tema tantsis naisrühmas „Kadrioru Kadrid“. Kaks väsitavat harjutuspäeva ununesid täielikult, kui hilisõhtuks ööbimiskohast Kuremaalt tagasi simmanile sõideti. Pühapäeval anti peaproov-etenud ja kaks kontserti peal kirjaga „NaiseLugu“.

Pealavastajat Ülo Luhiti inspireeris selle etenduse loomisel Laiuse mäe siniallikas, legend sellest, kuidas naised kunagi käisid seal allikal ilma nõidumas. Eesti naist on läbi aegade peetud nõiduslikuks naiseks ja vahel ka päris nõiaiks. Ega teisisi poleks sellel karmil maal me suutnud ka ellu jääda ja oma rahvast alles hoida. Kui palju on meie tänases naises alles veel seda looduslast, kes kuuvalgel allikal silmi pesi ja loodusemärke tundis? See on küsimus, millele otisime tantsides vastust. 11. juuni õhtul igatahes tõrjusid 3000 naist Jõgeva kohale jõudnud äikesepilved taganema. NaiseLugu jutustasid tantsijad igas eas – gümnaasiumi neidudest kuni vanaemadeni välja. Ja ka väikesed nukuemad – tulevased emad olid korraks tantsumurul. See oli märk aja voolamisest.

26. juunil osales klubi „Eakas“ memmede rühm tantsupeol Pärnus, vastremonditud Vallikäärus. Kolm tundi anti seal harjutamiseks aega. Seda oli ilmselgelt vähe, aga memmed olid super-tublid ja väga rahul, et peol osaleda said.

Juunikuu lõpp viis õpetajate tantsurühma „Kilingi“,

2.-3. klassi ja 5.-6. klassi rahvatantsurühmad Tallinnasse. Koolinoorte tantsupidu „maa ja ilm“ vajas pikemat ettevalmistusaega ja seepärast alustati juba esmaspäeval, 27. juunil. Meie kõige vapram tantsija sel peol oli Eve Sinijärv. Tema tantsis ise ja muretses veel kahe rühma pärast. Õhtuti tegi pai 2.-3. klassi pisikestele tublidele rahvatantsijatele, hommikul käis ja muretses 5.-6. klass rühma noorte pärast. Kevadel arvutas Eve, et sel aastal oli ta sunnitud tantsijana või tantsuõpetajana ära õppima 20 täiesti uut tantsu. Pärnu maakonna tantsijad on juba mitu pidu elanud Gustav Adolfi Gümnaasiumis. Asukoht vanalinnas tegi lihtsaks liikumise proovi- paikadesse ja meelitas õhtuti välja jalutama. Koolinoorte peo kõige imetlusväärsemad inimesed olid lasterühmade vabatahtlikud saatjad Ly Kuningas, Anne Mändmets, Heili Tohv, Svetlana Kielas ja Maarika Eha. Nad olid tõeliselt väsimatud. Küll korraldati lastele retk loomaaeda, küll õhtune teejoomine. Laste imetlust väljendas väga hästi noormees, kes tahtis teada rahasumma suurust, millega õpetaja Sinijärv nad saatjaks meelitas. Tantsijate maratonipikuse nädala lõpetas pühapäevane rongkäik, kus liiguti koos Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi võimlejad ja laulukooridega. Saarde vallal pidulisi oli tulnud toetama ka meie oma Ilves – val-la vapiloom.

15. juuli kutsus rahvatantsijad väikese Lavi järve kaldale traditsioonilisele Kilingi-Nõmme linna-päevade avaüritusele. Koos memmede ja „Kaera-Jaani“ rühmadega esitas „Kilingi“ uusi tantse, kordas vanu ja imestas, et ikka veel jätkub ka sellele üritusele pealtvaatajaid. Seda lihtsalt peab nägema: imeilus peegeldus vees, taustaks iidsed puud, virvatulukesed vaikel järvepinnal.

16. juuli hommik leidis linnepäevade laadalt ka „Kilingi“ õnneloosi. Saadud tululäks rahvusvahelise folkloorifestivali „EUROPEA-DE“ raames toimuva pisieropeade korraldamiseks.

22. juulil saabusidki meie linna külalised Sloveeniast.

Rahvatantsijad, muusikud, suusaklubi ja jalgratturid olid meile külla tulnud Skofja Lokast. Tantsutänaval tantsiti eesti rahvatantse, pealtvaatajatele olid uudistamiseks kaasa võetud väga vanad jalgrattad. Vahva oli sel üritusel pulmarongi kinnipidamine Pärnu tänaval „Kägara“ tantsimise ajaks. Hiljem moodustasid kõik osalised koos uhke koridori ja saatsid pulmalised hõisete ning pillihelidega taas teele.

Kontserdil suveaias esines folkloorigrupp „Skofja Loka“ ning toimus saja-aastaste suuskade näidismärimine pühitsetud küünlavaha ja söetriikrauaga.

Päikesekuumuse ja tantsuhigi pesid esinejad maha Rahu järves ujudes ning eesti saunamõnused nautides. „Kilingi“ naiste selle päeva kõige toredam osa oli hommik, mil valmistati külalistele maitsev õhtusöök. Õhtul jälgiti õhinaga, kuidas külalised kama jõid ja head-paremat sõid. Tublid kokad said ohtralt kiita. Sloveenia ajakirjanik Milena rääkis, et tema ettekujutus Eestist oli hoopis teistsugune. Ega meiegi Sloveeniast suurt teadnud. Sõprusele sai alus pandus. „Kilingi“ tantsijad loodavad väga kohtuda edaspidigi.

Imelised inimesed elavad Kilingi-Nõmmes. Endiselt jätkub sooja aplausiga pealtvaatajaid, vabatahtlike abistajaid, toetajaid. Oleme sel aastal saanud suurt tuge ja abi Saarde Vallavalitsuse ja Kilingi-Nõmme klubi poolt. Siinkohal kõikidele SUUR TÄNU!

Naisrühma tantsijad imestavad iga kord suure tantsupeo ajal, mis vägi ajab neid nädalaks Tallinnasse madratsi peale magama. Imestame ka selle üle, kui kenasti kodused kõikide töödega toime tulevad. Agaramad abikaasad käivad suve jooksul küsimas, kas me ikka veel läheme.

Järgmine üritus on juba augustis. 24. augusti õhtul kella üheksa paiku läheb Kilingi-Nõmmest läbi esimene üleriigiline teate-tants. Tantsurühm „Kilingi“ on jälle kohal ja tantsib kaasa. Tulge vaatama!

MARI KARON

Eesti lipp

Eesti lipp kuulub meile kõigile ning seepärast ei ole ükskõik, kuidas seda kasutatakse. Eesti lipu kasutamise põhimõtted ja üldnormid on Riigikoogu sätestanud seadusega. Õigusaktiga kehtestatud Eesti lipu kasutamise korra järgimine väärtustab, lihtsustab ja ühtlustab sinimustvalge lipu kasutamist. Samas ei ole need reeglid mõeldud piirama Eesti lipu kasutamist.

Hiljuti pöördus üks vallaasutus Riigikantselei poole küsimusega, kas erakorralisel lipupäeval võib lipu heisata ka hiljem korras ettenähtud ajast. Nimelt oli Riigikantselei edastanud kõikidele riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustele erakorralise lipupäeva teate, milles märkisime ära lippude heiskamise aja. Vastav teade jõudis aga asutuse lipuheiskajani pärast teates märgitud aega. Mida sellisel puhul teha? Kas heisata lipp pärast lippude üldist heiskamisaega või jätta lipp heiskamata?

Lipu heiskamise mõte

Eesti lipu heiskamisega anname teada oma isiklikest rõõmu- ja kurbusepäevadest, samuti ühisest väärtuspildist ja minevikukogemusest. Näiteks heiskame sinimustvalged lipud pulmade, sünnipäevade, suguvõsakokkutulekute puhul – sellega teavitame oma kodukanti perekondlikest sündmustest. Lipu heiskamisel leinalipuna väljendame kaastunnet. Aga näiteks vabariigi aastapäeval või emadepäeval heiskame lipud ühtsustunde väljendamiseks: meile kõigile on oluline Eesti Vabariik, selle väljakuulutamine ja selle põhiseaduslikud väärtused.

Lühidalt: Eesti lipu heiskamisega väljendame meile olulisi tundeid, sõnumeid ja mõtteid.

Reeglid lihtsustavad lipu kasutamist

Eesti lipu kasutamise korra sätestab seadus. Täpsemaid suuniseid Eesti lipu igapäevaseks kasutamiseks annab hea tava, milles on selgitatud lipu kasutamise niinimetatud ideaaljuhte. Ikka

selleks, et teada, kuhu poole püüelda ja millest eeskuju võtta. Tava arvestab ka rahvusvaheliselt ja ajalooliselt välja kujunenud lippude kasutamise traditsioonidega. Kuid ei seadus ega hea tava anna vastuseid kõikidele üksikküsimustele lipu kasutamise kohta. Seepärast tulebki appi võtta ka terve mõistus.

Eesti lipud heisatakse üldjuhul päikesetõusul või kell kaheksa. Kuid näiteks suguvõsa kokkutulekul on paslik heisata lipp hoopis kokkutuleku alguses. Seadus ega hea tava ei kõnele sellest midagi.

Järeldus

Eesti lipu heiskamisel on kokku lepitud üldistes reeglites. Reeglite eesmärgiks on väärtustada ja lihtsustada lipu kasutamist, mitte aga pärssida seda. Kui neist kokkulepitud reeglitest ei ole võimalik kinni pidada, siis tasub lipp ikkagi heisata. Näiteks kui lipud heisatakse lipupäeva hommikul kella kaheksaks, aga teie saate lipu heisata alles kella üheksaks, siis on korrektne, et heiskate lipu kell üheksa ehk esimesel võimalusel. Sest oluline ei ole ju lipu heiskamise täpne aeg, vaid lipuheiskamine ise ja sellega väljendatav mõte. Oluline on veel, et lipp oleks puhas ja terve ning lipuvardale või –mastile sobiva suurusega.

Gert Uiboaed

Riigikantselei sümboolikanõunik

Eesti lipu kasutamise meelepea

Igaüks võib heisata Eesti lipu Heiska Eesti lipp pidupäevadel Suhtu lipusse austusega Heiska lipp päevavalguse ajaks Jaaniõhtul Eesti lippu ei langetata 24. veebruaril, 23. juunil ja 20. augustil heisatakse Eesti lipp kõikide eluarii- ja büroohoonetele.

Vaata lisaks Eesti lipu kasutamisest Riigikantselei veebilehel valitsus.ee/eestilipp

Peretoetuste maksmine 16-aastastele ja vanematele õppuritele

16-aastastele ja vanematele lastele, kes lõpetavad tänavu põhikooli, gümnaasiumi või kutseõppeasutuse, lõpetatakse peretoetuste maksmine alates kooli lõpetamisele järgnevast kuust.

Kui õpinguid jätkatakse samal kalendriaastal niisuguses õppeasutuses, kus õppimine annab õiguse peretoetustele, siis makstakse suvekuudel saamata jäänud toetus välja tagantjärele ning jätkatakse igakuist maksmist kuni õppimise lõpetamise või 19-aastaseks saamiseni.

Igal lapsel on õigus lapsetoetusele kuni 16-aastaseks saamiseni. Toetuse suurus pere esimesele ja teisele lapsele 2011. aastal on 19,18 eurot kuus ning pere kolmandale ja igale järgmisele lapsele 57,54 eurot kuus.

Lapsel, kes õpib põhikoolis, gümnaasiumis või põhihariduse baasil kutseõppeasutuses või kes on põhihariduseta ja õpib kutseõppeasutuses, on õigus lapsetoetusele kuni 19-aastaseks saamiseni. 19-aastaseks saamisel makstakse toetust õppeaasta lõpuni.

Kui laps pärast 16-aastaseks saamist ei õpi, siis ei ole tal ka õigust lapsetoetusele. Nii lõpetatakse lapsetoetuse maksmine alates juulikuust väga paljudele tänavu põhikooli, gümnaasiumi või kutseõppeasutuse lõpetanud 16-aastastele ja vanematele lastele.

Kui õpinguid jätkatakse samal kalendriaastal õppeasutuses, kus õppimine annab õiguse peretoetustele, siis pärast Eesti Hariduse Infosüsteemist õpingute jätkamise kohta andmete saamist makstakse suvekuudel saamata jäänud toetus välja tagantjärele ning jätkatakse igakuist maksmist kuni õppimise lõpetamiseni või lapse 19-aastaseks saamiseni.

Kui 16-aastane laps asub õppima välisriiki, siis peretoetuse saamiseks peab lapse Eestis elav perekonnaliige esitama pensioniametile välisriigi vastava õppeasutuse tõendi, millest selguks, et laps jätkab õpinguid.

Sotsiaalkindlustusamet

Haigushüvitiste maksmisest

Ühes aastas väljastavad Eesti arstid ligi pool miljonit haiguslehte. Haigekassa statistika näitab, et enim haiguslehti väljastatakse seoses külmetushaigustega oktoobris-novembris ja märtsis-aprillis.

Haiguslehe saab arst kirjutada inimesele, kes käib tööl ja omab tööandja kindlustust. Hüvitise eesmärk on kompenseerida töötajale haigestumise ajal saamata jäänud töötasu teatud ulatuses. Alates 2009. aastast maksavad haigushüvitist nii tööandja kui haigekassa.

Haigushüvitiste puhul on oluline teada, et üldjuhul kolme esimese haiguspäeva eest hüvitist ei maksta. Alates 4. päevast maksab hüvitist tööandja 70% töötaja viimase kuue kuu keskmisest töötasust. Haigekassa hakkab hüvitist maksta alates 9. päevast. Haigekassa makstava haigushüvitise määr on üldjuhul samuti 70%, kuid hüvitise arvutamise aluseks on inimese eelmise aasta sotsiaalmaksuga maksustatud tulu. Haigekassa maksab hüvitist 100%, kui haiguslehe tööst vabastuse põhjuseks on tööõnnetus, kutsehaigus ning vigastus riigi või ühiskonna huvide kaitsmisel ja kuriteo tõkestamisel.

Tööandja ei pea hüvitist maksuma nendel juhtudel, kus

haiguslehel on märgitud tööst vabastuse põhjuseks:

kutsehaigus;

tööõnnetus;

tööõnnetus liikluses;

tööõnnetuse tagajärjel tekkinud tüsistus/haigestumine;

vigastus riigi või ühiskonna huvide kaitsmisel ja kuriteo tõkestamisel;

tervise seisundile vastava tööandmine või üleviimine kergemale ametikohale.

Sellistel juhtudel maksab haigushüvitist haigekassa alates 2. päevast ning kergemale ametikohale üleviimise korral alates üleviimise päevast.

Haigushüvitist on inimesel õigus saada 120, arstliku ekspertii si vastava otsuse korral kuni 182 päeva järjest. Maksimaalselt hüvitatakse 250 haiguspäeva aastas. Töövõimetuspensionärile ja vähemalt 65-aastasele töötajale makstakse hüvitist ühe haiguse korral kuni 60 päeva järjest ning kokku 90 päeva aastas. Haiguslehe võib võtta ka pikemaks ajaks, kuid haigushüvitist siis enam ei maksta.

Haigusleht tuleb tööle naastes esitada oma tööandjale, kes selle omakorda peab haigekassale edastama 7 päeva jooksul. Haigekassalt saab haigushüvitise kätte hiljemalt 30 päeva jooksul alates lehe jõudmisest

haigekassasse. Tööandja peab omapoolse hüvitise välja maksuma palgapäeval või vähemalt 30 päeva jooksul alates lehe saamisest.

Kui arst haiguslehe välja kirjutab, tuleb kindlasti haigust ravida kodus. Haigena tööl käimine võib haigust süvendada, tekkida võivad tüsistused, mille ravi võib olla aga kordades kulukam ja pikem. Samuti võib tööl käiv haige inimene nakatada kolleege, kes siis omakorda on sunnitud võtma haiguslehe. Seega loodame, et töötajad ja tööandjad teadvustavad probleemi ega sea ohtu enda ja oma kaaskodanike tervist.

Haigushüvitise arvutamise kohta saate informatsiooni haigekassa koduleheküljelt <http://www.haigekassa.ee/> või helistades infotelefonile 16363.

Teade tööandjatele!

Seoses töökorralduse muutmisega ei menetle haigekassa Pärnu osakond alates 01.07.2011 töövõimetuslehti.

Palume tööandjatel saata töövõimetuslehed haigekassa Harju osakonda aadressil LasTekodu 48, 10144 Tallinn.

Eesti Haigekassa

Pärnu osakond

Tere!

Maastikumaali kaarti vaadates on ju Saarde kihelkond täitsa tühi. Kas keegi teab?

Edastan kirja:

Suur loodusemees Jaan Eilart käis 1980-ndatel ringi mõttega näidata Eesti maastikke läbi kunstiteoste. Kahjuks see plaan tookord ei teostunud.

Nüüd üritame tema mõtte teoks teha. Koostame raamatut, kus on sees 150 Eesti paika, mida on kunstnikud jäädvustanud. Püüame teosed paigutada võimalikult täpselt maastikule ning kirjutame iga paiga kohta lühikese loo. Ja muidugi räägime ka kunstnikust ja tema teosest.

Oleme tänulikud, kui aitate meil maalidega täita neid kohti Eestis, mis on veel tühjad. Kunstnikud on käinud palju rannikul, saartel, Haanjas, Mulgimaal ja Otepääl, kuid vähem Kesk-Eestis, Pärnumaal, Alutagusel või Setumaal.

Lisage maale kas veebilehel www.maastikumaal.ee või kirjutage otse meile.

Andres Eilart - andres.eilart@epl.ee

Aavo Kokk - aavokokk@uninet.ee

Saarde Vallavolikogus

Volikogu istung toimus 25. mail.

1. Võeti teadmiseks Saarde Vallavolikogu revisjonikomisjoni aruanne 2010. a Saarde valla majandusaasta aruande kohta.

2. Võeti readmiseks audiitorfirma Klea aruanne Saarde valla 2010. a majandusaasta aruande kohta.

3. Kinnitati Saarde valla 2010. a majandusaasta aruanne.

4. Muudeti Saarde valla arengukava aastani 2028 ja tegevuskava.

5. Omistati Saarde valla Väike Vapimärk Helle Õige'le ning anti tänukiri Eevi Tallo'le ja Enno Grünthal'ile.

6.Otsustati algatada V avu Energia teemaplaneering (tuuleenergia kasutamine).

7. Muudeti Saarde valla ehitusmäärust.

8 Informatsioon.

Volikogu esimees Erli Aasamets tegi ettepaneku punase koolimaja juurde paigaldatava mälestuskivi avamine teha 30. septembril 2011.a., kui toimuvad Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi 50. aastapäeva pidustused.

Volikogu liige Elvi Sikk rääkis sotsiaalkomisjoni tööst. On ilmnenu probleem ratastooliga pangaautomaatide juurde pääsemisel, samuti „Edu“ poe külastamisel.

Otsustati: probleemi lahendab Kilingi-Nõmme Majandusühistu juhatuse esimees ja volikogu liige Peep Kaljuste.

Volikogu liige Aita Matson rääkis laste viibimisest Tihemetsas poolelioleva lasteaia ehitusplatsil. See on väga ohtlik.

Otsustati otsida võimalusi selle hoone lammutamiseks.

SS

Kilingi-Nõmme Majandusühistu 100

Täna tehtu on homne minevik ja nii sünnib ajalugu.

Kilingi-Nõmme Majandusühistu on 100-aastane ja enamgi veel. Ühistuline kauplemine sai alguse Saarde Põllumeeste Seltsi juurde asutatud ühistulisest kauplusest. 1905. aastal müüdi oma liikmetele erakaupmeestest tunduvalt odavamalt ühiselt sisseostetud seemnevilja ja kunstväetist.

Kui Eestis loetakse ühiskaubanduse rajajaks Antsla Tarbijate Ühistut, mille asutas kihelkonnakooli õpetaja ja vene õigeusu kiriku köster Villem Pakler 1902. aastal, siis siin, Saardes, on vägagi palju sarnasust.

Saarde Põllumeeste Seltsi juhatajaks valiti 1905. aastal energiline kihelkonna kooliõpetaja Mart Kiirats. Teda tunti kui saksavaenuliku vabameelset rahvusliku vaimu kandjat. Just selline juhataja suutis elujõuliseks muuta Saarde Põllumeeste Seltsi ja selle juurde rajatud ühiskaupluse.

Erakaupmeestele see ei meeldinud, sest selles nähti suurt konkurenti. Ühistulist müüki püüti igitakistada, see neil ka õnnestus. Kaubandusosakonna seis muutus 1910. aastal enam kui halvaks. Aasta lõppes kauplemisel suure kahjumiga. Küsimus oli, mis edasi teha? Tekkis mõte kauplus ümber kujundada kaubandusühistuks.

Mõte leidis tunnustamist 22. mail 1911. aastal (vana kalendri järgi). 1. juunil 1911. aastal võeti seltsi kauplus üle ja avati Saarde Majandus Ühisuse kauplusena. Nii sündiski Saarde Majandus Ühisus, vanim järjepidevalt tegutsev tulundusühistu Kilingi-Nõmmes, millel täitis käesoleval aastal 100 aastat.

Esimene juhatus valiti Põllumeeste Seltsi liikmetest. Juhatusse kuulusid Karl Kiviselg, Andres Lillenblatt ja Peeter Mets.

Ajalugu on mitmetahuline. Ühiskaubandus on vanem kui 100 aastat. Meiega on liidetud Orajõe Tarvitajate Ühisus, mis asutati 1908. aastal. 100- aastast juubelit tähistame aga põhikirjalise Saarde

Majandus Ühisuse asutamise järgi 22. mail 1911. aastal (vana kalendri järgi). Saarde Majandus Ühisuse põhikiri registreeriti Riias, Liivimaa kubermangu pealinnas, ja nii oligi loodud kuni tänaseni tegutsev Kilingi-Nõmme Majandusühistu.

Uhke tunne on teada, et Saarde omad inimesed on läbi 100 aasta suutnud majandusühistut kanda tänasesse päeva. Ühistu on vastu pidanud seitsmele riigikorrale, üheksale erinevale rahale ja läbi käinud paljudest sõdadest, tegutseb siiani. Ükski riigikord ei ole teda suutnud kõigutada.

Iga ajastu vajas oma inimesi, oma juhte. Keegi meist ei saanud valida oma sünni-, elamis-, õppimis- ega töötamisaega. Igal aastakümnel oli oma eripära. Seepärast vajavad tunnustamist kõik ühistu liikmed, siin töötanud inimesed. Juubeliaastal suur kummardus, tänu ja austus Teile!

Alles ajalugu kirja pannes mõistsin, kui ühtekuuluv on olnud Saarde rahvas selleks, et ühistu jääks kestma. Rasketel aegadel tulid appi nii talumehed, ettevõtjad kui ka erakaupmehed. Ühistu oli ju üks põhilisi raskekaupade müüjaid. Sellest sõltus nii alevi kui ka talude heakäik. Möödunud 100 aasta sisse on mahtunud väga erinevaid sündmusi, kordaminekuid ja altminekuid. Mitmel korral on olnud päevakorras, kas olla või mitte olla. Kuid inimesed on olnud tublid ja nii see juubel saabus.

Eesti Vabariigi liberaalne majanduspoliitika on loonud soodsa ja kiire majanduskasvu. Võõrkapitali kaasamine on hinnatud tegu. Poliitiline ja sotsiaalne ühistegevus on saanud ühiskonnas aktsepteerituks. Majanduslik ühistegevus on aga seni nurka surutud. Põhiliselt räägitakse vaid korteriühistutest. Maakaubandus on aga jäänud ühistute kanda. Teame ja tunnetame iga-päevaselt, kui tõsiseks on muutunud inimeste maalt väljaränne. See on sundinud ka väikekauplusi lõpetama oma tegevuse. Läheb inimene, kaob ka kauplus.

Õeldakse, et konkurents on ter-vendav majandamisele. Meie Eesti turule on tulnud välismaised suured kaubandusketid. Väär on arusaamine, et Maxima, Prisma või Rimi suuromanikud on huvitatud eesti rahva õitsengust. Neid huvitab ainult maksuvaba tulu väljaviimine ja kohaliku kaubanduse põhjalaskmine. Tarbijate ühistud on praegu neile reaalne vastujõud. Meie väikeerakaupmehed tunnetavad kõige valusamalt, mis tähendab võistelda suurte kaubanduskettidega nagu üksik hunt lahinguväljal. Eestiomamine kapital tähendab eelkõige seda, et tulu ettevõtlusest paigutatakse tagasi samasse piirkonda. Ühiskaubanduses on omanikud liikmed ja ükski juht ei saa isiklikult rikastuda, vaid rikkus jääb liikmete ühisomandiks.

Mida võivad teha välismaised kaubandusketid, veendusin Prantsusmaal meie kultuuriküla Mel-lionneci külastades. Asulas ei olnud ühtegi toidupoodi. Kohalikud olid sunnitud ostma kaupu lähimast linnast. Küla oli pärast kella seitset õhtul nagu välja surnud. Sellises olukorras mõistsid ka nemad, et lahendus on üks – oma ühistulise poe asutamine. Seda asuti agaralt ka teostama. Tihti me siin ei mõtlegi, mida tähendab oma eestimaise ühistulise kaubanduse omamine.

Meie tugevuseks ongi olnud ühistulise kaubanduse säilitamine maal, külakeskustes, väikelinnades. Kilingi-Nõmme Majandusühistu nõrkuseks võime lugeda enda väiksust. Väiksus tähendab, et ei jätku piisavalt rahalisi vahendeid, ressursse uute kaupluste ehitamiseks, vanade rekonstrueerimiseks ja säilitamiseks. Alternatiiviks saab olla ainult laienemine. Kui inimesed lahkuvad siit linna tööle ja elama, tuleb ka meil varem või hiljem langetada otsus neile järele minna. See aitaks luua täiendavat tulubaasi, et olemasolevad kauplused maal säiliksid.

Maakauplused on kujunenud omamoodi külakeskusteks. Kuid nende riiklikku toetamist ei ole

lubatud Euroopa projektide rahadest. Seda teeb majandusühistu oma tulubaasi ringijagamisega. Suuremad poed katavad väiksemate poodide kahjumeid. Maal on kaupluse pidamine tunduvalt kallim kui linnas. Kaupluse tasuvuse piiriks tänasel kulubaasil on 38 tuhat eurot kuuläbimüügiga. Siis on võimalik täita riigi poolt kauplusele esitatud nõudeid. Ühistus on selliseid kauplusi, mis suudavad toime tulla, kümnest kuus. Siit tuleneb, et neli kauplust on ülalpeetavad. Nõukogu ja juhatus ei otsusta ühegi kaupluse saatust kergekäeliselt. Ka meie soov on, et küla elaks. Huumoriga pooleks nimetame neid ise sotsiaalpoodideks. Aga nii see on – meie maaelu.

Raskel masuajal maksis majandusühistu säästukaardi omanikele tagasi 3,5 miljonit krooni boonust, mis kahtlemata aitas paljusid pere-sid. Täna-sed säästukaardi soodushinnad ühistult on toetus peredele. Tulu meie sellest ei saa, kuid aitab meie kliente – liikmeid. Seda mõtet kannabki ühiskaubandus.

Tänane majandusühistu on tulundusettevõttena kahtlemata kõige paremini IT vallas arenenud ettevõte Saardes. Koristajast tippjuhini on meil 66 töötajat, arvuteid kasutusel aga 31, ilma milleta kaasaegne kaubandus on mõeldamatu. See on püsijäämise eeltingimus. IT-sse paigutatud rahalised vahendid on olnud suured. Ühistu on sellega toime tulnud.

Kui tulevikku vaadata, lisanduvad ühistule uued väljakutsed. Üks neist on postkontorid, mida riik praegu maal sulgeb. ETK-ga on sõlmitud raamleping, mille kohaselt maakauplused hakkavad osutama täiendavalt lisaks kauplemisele ka postiteenust. ETK-s on käivitunud projekt „Säästukaardi muutmisest krediitkaardiks” ehk teisisõnu luua maainimestele pangateenuste osutamise võimalused maakauplustes. Rääkides ETK-st, siis see on ühistute ühistu, meie endi poolt loodud teenuste osutamiseks ühistutele.

Juubeliaastal on valminud

kaubakeskuse laiendamise projekt. Projekti maksumuseks kujuneb ligi 0,7 miljonit eurot. Selge on, et tuleb hankida võõrvahendeid selle valmisehitamiseks. Kaasaegne kaubakeskus on meie kõigi ühine soov. Alternatiivi sellele ei ole.

Raske on olukord Tihemetsas. Hoone ise väljast laguneb, endine baariosa on rüüstatud, laed maha võetud, elektrijuhtmed ära viidud, osa seinu lõhutud ja ühest ruumist põrand kadunud, katus jookseb läbi ja hoonet kaitseb mingi arhitektuurimälestiste ametkond. Dilemma ees on nii vald kui meie. Mida teha? Täna-sed seaduste järgi ei saa ühistu kapitaalselt üles ehitada temale mittekuuluvat hoonet. Seda aga Tihemetsa on. Muinsuskaitse hooned olid meil Tihemetsa kõrtsihoone, endine algkoolihoone. Mis neist on saanud, teame kõik. Tahaks loota, et suudame Tihemetsa kauplusehoone sellise ametkonna seaduse järelvalvajate käest mingil moelgi päästa.

Jutt ei saanud küll juubelivääriline, kuid juubel ilma minevikku ja tulevikku vaatamata ei ole ka juubel.

Ühistu tähistas oma juubelit 23. juulil k.a Kilingi-Nõmme klubis. Valmis on saanud mälestuste raamat „Kilingi-Nõmme Majandusühistu 100”, mille esitlus toimus sealsamas. Selles on ajalookillud läbi inimpõlvede, meie vanavana-isadest ja taluperenaistest, tublidest Saarde inimestest.

Au ja kuulsus Teile, kallis Saarde rahvas, ühistu 100. juubelil! Teie tööd ja tegemised vääri-vad aupais-tet. Meil on hulk häid lepingupartnereid, meie kliendid ja ühistuliik-med on valinud oma igapäevaste ostude kohaks ühistu kauplused. Praegu on ligi 3000 säästukaardi omanikku. Jätkakem seda koostööd samas vaimus!

Palju õnne kõigile ühistu 100. sünnipäeval!

PEEP KALJUSTE

Kilingi-Nõmme Majandusühistu juhatause esimees

Tõlla algkooli kroonika

Kirjutanud Elli Absalon.

1967/1968. õppeaasta

I, II, III õppeveerandist ei tea midagi, kuna olin dekreetpuhkusel, kohusetäitja seda kohuseks pole võtnud. Jätkame siis 19. aprilli seisuga. Kuuga ei jõua enam kevadpidu ette valmistada, see jääb ära. Kogu kollektiivi tähelepanu tuleb koon-dada distsipliinile, see on sõna tõsis-es mõttes „mäda“.

Suure tuhinaga käib kiviktaimla rajamine. Õpetaja Sarikas käis taimedel Räpi-nas järel. Sovhoos pole meil siis ka enam ju Tõlla, vaid Tihemetsa sovhoostehni-kum, 1968. aasta aprillikuust alates.

Kooliaasta lõppes normaalselt. 30 õpilasest sai edasi 28 õpilast. 1 õpilane jäi klassikursust kordama (Ruul, Eerik) ja 1 õpilasel suvetöö (Jüri Kitšigin).

Käes on jälle uue suve algus, kooli-ümbrus ja aed vajavad hooldamist, kool sanitaarset remonti.

1968/1969. õppeaasta

1968. aasta suvel koolis sanitaarre-monti ei teostatud. Kool alustab tööd 33 õpilasega. Klassid on liidetud I+III kl – klassijuhataja Absalon, Elli ja II+IV kl – klassijuhataja Sarikas, Helga.

Esimesel õppeveerandil on töötule-mused väga halvad. 33-st õpilasest on 7-l puudulikud hinded.

19. novembril külastab kooli inspek-tor Pajusalu. Palju on puudusi õppe-ja kasvatustöös.

Pärast oktoobripühi algas kibekii-re nääripeo ettevalmistamine. On alles töö, millel pole otsa ega äärt! Päevad ve-nivad õhtu kella kuueni pikaks. Õhtul võtab tundideks ettevalmistamine vähe-malt paar tundi. Nii siis pole siin enam aru ega toru!!

Nääripidu läks päris toredasti. Kor-raldasime selle koos mudilasrühmaga. Suure töö meie peo kordaminekuks tegi ära Svea Randmaa. Tema ju saadab kõik

laulud ja tantsud.

Nääripakkidega oli algul mure, kui sovhoosi a/ü, eesotsas Tõnspoeg, A., ei tahtnud anda õpilastele sovhoosi summa-dest nääripakke.

Niisiis pidu on möödas ja kõik hästi. Tasus niiski see pingutamine. 1969. aastal tuleb kohe tõsist tähelepanu pöörata õppeedukusele.

Kultuurielust – töö sellel põllul on täiesti soikunud. Ühtki ringi klubi juures uuel, 1969. a ei tööta. Isegi mudilasring ei tööta enam.

Muudatusi koolisiseses elus – lahkub senine kooliteenija Kurm, Helju. Asemele tuleb koduse olukorra sunnil endine sovhoosi keskuse osakonna brigadir Heidi Si-dorova. Ta on kesk-eriharidusega aiandus-tehnikumi lõpetanud aednik. Lapse hai-guse tõttu aga ei saa sovhoosis töötada.

Lastevanematega on töö normaalsel tasemel. Lahtistest tundidest võetakse

aktiivselt osa. Oleme ka koosoleku korraldanud samal päeval. Samal ajal pani-me ka välja õpilaste käsitööd. Vanemad olid väga huvitatud laste töödest ja jäid nendega rahule.

Alates kevadisest vaheajast läks ära HO juhataja V. Õigus. Valiti TSN Täitev-komitee aseesimeheks. Hirmsas hädas oleme oma vaimse alaarenguga lastega. Käisime ka Pärnus, kuhu olime registreeritud juba sügisel. Õpil. X ema ei tulnud välja. Y tuli, kuid halva organiseerimise tõttu Pärnus ei saanud arsti juurde.

Kogu see jaht debiilsetega on halvasti korraldatud. Läbivaatused tuleks korral-dada piirkondade kaupa. Ja HO-l peaks olema õigus kutsuda need vanemad välja, kes ise pole nõus vabatahtlikult sinna mi-nema. See, et õpetaja käib vanemaid palu-mas ja mangumas, pole üldse õige. Vanem naerab ainult tagaselja, et kus rumal ta-hab arsti juurde saata ja lolliks tunnistada

targa lapse. Vanem võtab lihtsalt tõendi arsti käest – grippi ja kõik!

Õppeedukus on kogu koolis täna-vu väga halb. Minu enda klassis (III kl) on lausa katastroof. 6 õpilasest 3 on läbi-lõhki nõrgad, üks ka enam-vähem – jä-rele jääb ainult 2 rahuldavalt edasijõud-vat õpilast.

Täna, 22. aprillil on käsitööde näitus Nõmmes. Õpetaja Helga Sarikal on selle-ga küll igavest vaeva ja häda.

IV klass 1969. a:

- Lohk, Lembit – lõpetas
- Apsalon, Elmar – suvetöö
- Kullasepp, Lembit – lõpetas
- Noška, Jüri – lõpetas
- Melnits, Svetlana – lõpetas
- Kukke, Vaike – suvetöö
- Ilula, Ille – lõpetas
- Randmaa, Reet – lõpetas

Järgneb.

Tihemetsa HMV karikavõistlused

26. juunil toimusid Tihemetsa staadionil Tihemetsa karikavõistlused veteranidest heitjatele, seekord siis juba 5. korda. Selle ürituse korraldaja ja eestvedaja, ainuke võistleja Pärnumaalt, oli Priit Anton. Kohale oli sõitnud Eesti veteranide paremik, mitmekordsed Euroopa ja maailmameistrid.

Mitmevõistlusesse kuulub viis ala: vasar, kuul, ketas, oda ja raskusheide. Veteranide hulka saab kuuluda peale 35. eluaasta täitumist. Tihemetsa tuli võistlejaid üle Eesti: Tallinnast, Tartust, Mulgi- maalt, kuid enamik atleete olid vanemad kui 60.

Siinsel staadionil on sündinud mitmed Eesti ja ka võistlejate isiklikud rekordid, nii ka seekord: Raimo Sarve (M60) kuulitõukega 14.29 püstitati uus Eesti rekord selles vanuseklassis.

Tulemused
Naised
I koht - Helvi Erikson (71) - 4535 punkti
II koht - Mare Külv (54)- 3598 punkti
III koht - Hilja Bakhoff (84)- 3432 punkti
Mehed
I koht - Lembit Talpsepp(60)- 4131 punkti
II koht - Aavo Nurm(62)- 3776 punkti
III koht - Raimo Sarv (60)- 3762 punkti
See võistlus oli ka ühtlasi Eriksonile, Talpsepa- le ja Sarvele väikeseks soojenduseks, sest nemad sõitsid juuli alguses USAsse maailmameistrivõistlustele omi maailmameistritiitleid kaitsma.

MARJU SEPP

Sportlik Kilingi-Nõmme suvi

Kilingi-Nõmme linnapäevade spordiprogramm alles lõppes. Seal andsid tooni valdavalt kohalikud spordiharrastajad. Juuli viimane nädalavahetus tõi Kilingi-Nõmmele spordirahvast tervest Eestist ja välismaaltki. Kahel päeval toimus Kilingi-Nõmme spordihooones rahvusvaheline koroonavõistlus Summer CUP. Lisaks kuuetele Eesti klubile olid vähemalt kümne klubiga esindatud tugevad konkurendid Lätist. Teiste seas olid võistlustules ka Saarde valla koroonamängijad. Tulemustest täpsemalt SK Saarde kodulehelt.

Laupäeval võistlesid Kilingi-Nõmme staadionil kergejõustiku mitmevõistluses squashimängijad. Võimalus oli osaleda ka kõigil neil, kes ise squashi ei mängi, aga oskavad vastata kolmele küsimusele:

Kellele squashimängijatest hoiad põialt?

Kummas käes võib mängija hoida reketit ja põidlahoidja põialt?

Mitu korda võib löögi sooritamisel palli puutuda?

Kahjuks ei osanud keegi kõigile kolmele küsimusele õigesti vastata. Seega võistlesid omavahel vaid squashimängu harrastajad. Kohal olid nii meeste kui naiste 2011. aasta Eesti meistrid squash'is. Paul Piik osutus parimaks ka kergejõustikus. Samamoodi kui Reelee Komi tegi Aliis Allasel selja prügiseks Eesti MV finaalis, tuli tunnis- tada nüüd Reelele Aliisi paremust. Saarde squashiharrastajatest pakkusid konkurentsi Sirle Rattur, Tiiu Karu ja Markko Voll.

Vahetult pärast mitmevõistluse lõppu toimus staadionil Eesti Rahvaliiga jalgpallimatš. Kahe kohaliku võistkonna vahelise mõõduvõtmise paremaks osutusid Saarde Spordiliidu noored.

31. juulil oli tavapärase linnaliikluse häiritud järjekordse triatlonivõistluse toimumisega. Üheksandat korda toimuval võistlusel püstitati uus rajarekord ja täienes osalenud riikide arv. Sedapuhku Itaaliaga.

TOIVO TALLO

9. Kilingi-Nõmme triatlon

Kolmandat korda alustati Kilingi-Nõmme triatloni kõige pise- mate laste duatloniga. Eelkooliealisi lapsi oli stardis kokku 14. Kõige noorem, kolmeaastane Elza-Anna Klavniece, sõitis võistluspaika Riist. Nelja-aastaste kiiremaks osutus Johanna Kübar Tartumaalt. Viieaastaste tüdrukute võit läks samuti Lätti – Madara Klavniece'le. Sama vanade poiste kiirem oli Tõnis Hendrik Tallo. Kuueaastaseid tüdrukuid oli stardis kolm. Kohalik tüdruk, Grethe Karoline Kaljaste oli ohtlikuks konkurendiks kõigile poistele. Temale üldarvestuses väga kõrge kolmas koht ja oma vanuseklassi kindel võit. Sama vanade poiste parim oli kogu võistluse kiirem – Ivan Bondarchuk Harjumaalt. Seitsmeaastastest poistest esimesena ja kokkuvõttes teisena ületas finišijoon Sander Statsenko, kes näitas oskuslikku rattavalitsemist juba Kilingi-Nõmme linnapäevade laste jalgrattakrossil. Seitsmeaastaste tüdrukute kiirem oli Berit Vahter Saarest.

Pikemal duatlonidistantsil võistlesid koolilapsed. 16 osaleja hulgas saavutas üldvõidu ja oli ühtlasi parim poiste D vanuseklassis Simo Teearu (SUKL Jõulu). Saarde parimana saavutas Hendrik Tali samas vanuserühmas kolmanda ja Andreas Vahter neljanda koha. Poiste C klassi parimana oli 12. finišis Kermo Kaljaste. Tüdrukute C klassis ületas lätlanna Krista Klavniece järel

teisena lõpujoone Helena Berg. Samal distantsil toimunud perevõistluse võitis perekond Sudakov (Anna, Anton ja Liza). Teine koht perekonnale Meinson (Anette, Laurits ja Niglas).

Keskpäeval alanud lühikese triatloni avaetapilt väljusid esimestena veest Sauga valla B-vanuseklassi noormehed Frants Tikerpuu ja Silver Sepp. Üldkokkuvõttes võitis selle distantsi veteranide II arvestuses võistle- lev Andres Kübar Tartumaalt. Teise koha sai Hendrik Ütt Tartust, kes on ka PB vanuseklassi võitja. Saarde parimana saavutas Karl Maidle PB vanuseklassis hinnalise kolmanda koha Frants Tikerpuu järel. Märkimist vää- riv on napilt neljandana lõpetanud Vladimir Klavniece'i sooritus. Kõigi osalejate hulgas oli 60-aastane mees jooksurajal väledaim. TB esikoht kuulus Luis- se-Maria Tallole Liza Sudakova ja Pille-Riin Oja ees.

Pikemal võistlusmaal osales 29 individuaalvõistlejat ja neli võistkonda. Varem kahel korral triumfeerinud Andres Kübarale osutasid nooremad konkurendid visa vastupanu. Üldarvestuses kuulus talle sel aastal väär- kas kolmas koht ja kindlalt veteranide parim. Lõpujooneni suutis kõigile alistamatuks jääda Raivo Nõmm Viljandist. Olles ka kiirem Sindi SK Kalju meeskonnast, püstitas ta uue rajarekordi (42.58). Individuaalne teine koht läks Aigar Rajale Sindist. Naiste

parimana jätkab meie triatlonil võitude kogumist Adeele Arnek Tahkurannast. Kohalikest individuaalvõistlejatest lõpetasid meesveteranidest Toivo Tallo 13-ndana, PA vanuseklassist Mikk Meeras 24-ndana, meestest Assar Tallo 27-ndana ja naistest Marje Pukk 28-ndana.

Võistkondlikult oli parim Sindi SK Kalju (Aigar Raja, Ivo Viljus, Priit Talu), SK Saarde (Toivo Tallo, Arvi Tallo, Risto Lass), Pääste Kil-Nõmme (Priit Pärna, Renno Reinhold, Kalle Koop) ja Suvalgietsu (Liina Lauk, Anne Kiviselg, Helen Jõerand) ees.

Tundub, et 9. Kilingi-Nõmme triatlon pakkus valdavalt positiivseid emotsioone nii osalejatele, pealtvaatajatele kui korraldajatele. Pea alati on igapäevaks jaoks midagi, mida võiks paremini teha. Seda nii võistleja, kõrvaltvaataja kui organisatori seisukohalt. Ootame tagasisidet ja ettepanekuid, et korraldajana pakkuda parimat. Samuti rõõmustame kirjade üle, kui korraldusega rahule jäädi. Ootame kõiki osalema 27. augustil toimuval Saarde AT-LEET teisel osavõistlusel Kilingi-Nõmme mitmevõistlusel.

Täname kõiki osalejaid ja abivalmit korraldusteam. Toetuse eest võlgname tänu eelkõige Saarde Vallavalitsusele, samuti Pärnu Sportlandile ja NP Foods OÜ-le.

TOIVO TALLO

Kalapüügivõistlus

16. juulil Saarde paisjärve ääres toimunud III õngitsemisvõistlusele leidis tee 46 kalameest. Meeste arvestuses oli osavõtjaid 30, ülekaalukas võitja oli Kuldar Toomla Karksi-Nuiast, kes püüdis välja 205 särge, kogukaalus 3,160 kg. Üldarvestuse teine oli Timo Roos Pärnust, 109 kala kogukaalus 2,650 kg, tema oli ka kõige suurema kala saaja, milleks oli 500 g kaaluv kuldkoger. Kolmas oli Ott-Eerik Pärtel Kilingi-Nõmmest, saagiks 69 kala, kogukaaluga 1,110 kg.

Alla 14-aastaste noorte arvestuses oli 6 võistlejat. Parimaks osutus 10-aastane tütarlaps Viire Taisi, kes püüdis 15 kala kogukaaluga 300 g. Teiseks jäi Ike Melnits, kelle kaks väljapüütud kala kaalusid 60 gr. Teistel noorvõistlejatel kalaõnne kahjuks polnud.

Võistkondi registreerus kolm. Võitjaks tulid Jaan Saksladu, Raivo Rohtoja, Reino Laas. Välja püüti 82 kala,

kogukaalus 1,500 kg. Teiseks jäi võistkond Argo Voll, Ardo Voll, Raido Kirschbaum, Margus, kes püüdis nelja peale välja 120 gr kaaluva ahvena. Kolmandal võistkonnal Martin Lilleleht, Simo Allik, Andre-Andy Bernhardt kahjuks kalaõnne polnud. Noorima osavõtja auhind läks kolmandat aastat järjest Ike Melnitsale. Kaks tasuta pääset õhtusele üritusele suveaias sai Peeter Zahharov.

Parimate olid väärilised auhinnad, mida finantseeris linnapäevade raames Saarde Vallavalitsus. Võistlust sponsoreeris Pärnus, Tallinna mnt Säästumarket II korrusel asuv konksupood, kes pani suurima kala püüdjale välja kinkekaardi 30 € väärtuses.

Suured tänud kõigile õngitsejatele, kes kesist kalasaagist hoolimata lõpuni vastu pidasid!

Saarde Kalameeste Selts

Riho Juhkamsoo

Kanuud ja jaburad veesõidukid

Pärast kalapüügivõistlusi toimus Saarde paisjärvel kanuusõiduvõistlus. Võistluse võitjad olid Urmas Tihane ja Martin Lensment. Teise koha said Mait Juhkamsoo ja Kaupo Jürisson. Kolmandaks jäid Einar Ott ja Laura Lemmik.

Järve peal olid publikule hindamiseks ka jaburad veesõidukid. Pingelises rebimises kahe ekipaazi vahel osutus publiku lemmikuks Mait Juhkamsoo

ja Kaupo Jürissoni vanast külmkapist valmistatud Külmkaater. Teisele kohale jäi penoplastist valmistatud Veepolitse – valmistaja Urmas Tihane. Külmkaater osales ka Pärnus Watergate'il jaburate veesõidukite võistlusel, kus pälvis auhinnalise koha. Uued ja jaburamad veesõidukid on oodatud ka järgmise aasta linnapäevade raames.

Riho Juhkamsoo

Saarde laevastiku lipulaev Külmkaater.

Võitja Kuldar Toomla püüdis rohkem kalu kui teised kokku.

SAARDE VALLA FOTOKONKURSS 2011

1. KONKURSI EESMÄRK: märgata ja jäädvustada Saarde vallas – olgu need siis inimesed, ehitised, hooned, putukad, linnud, loomad, taimed, puud või midagi täiesti eriskummalist. Oluline on see, mida pildistad, mis vajaks eraldi märkamist.

2. SELGITUS: konkursil osalema on oodatud kõik Saarde valla elanikud. Konkursi fotod peavad olema pildistatud Saarde vallas 2011. a.. Osa võivad võtta kõik fotohuvilised. Vanusepiirangut ei ole.

3. KONKURSI TINGIMUSED ja TÖÖDE ESITAMISE VIIS:

3.1. Osaleda saab kolmes vanuseklassis:
A – kuni 11-aastased lapsed
B – noored vanuses 12–16
C – 17-aastased ja vanemad

3.2. Fotode esitamine
Fotod tuua digitaalselt (CD-l, DVD-l või mälupulgal) Kilingi-Nõmme klubisse. Konkursil osalevad ainult need fotod, mis foto autor on ise kohale toimetanud.

3.3. Tööde toomisel täidab fotokonkursil osaleja ankeedi:

- kus tuleb märkida kontaktandmed (ees- ja perekonnanimi, postiaadress, telefon, vanus ja e-post).
- pildi pealkiri, märgusõna, vanuseklass, pildistamise aeg ja koht, soovi korral ka pildi saamise kirjeldus. Märksõnaks palume mitte panna inimese enda nime.

Žüriil on õigus jätta pildid hindamata, kui need ei ole tähistatud vastavalt konkursi tingimustes esitatile.

3.4. Üks osaleja võib esitada kuni 3 võistlusfotot. Rohkem fotosid ühe autori nimel tuua ei saa.

3.5. Konkursile võib esitada mustvalgeid või värvifotosid. Pildidel on lubatud teha elementaarset heleduse, kontrasti ja värvi korrektsiooni. Konkursile ei ole lubatud esitada fotomontaaže.

3.6. Konkursi fotod peavad olema pildistatud Saarde vallas.

3.7. Konkursist osavõtja vastutab esitatud fotode autorluse ning enda ja fotode kohta esitatud andmete õigsuse eest.

4. KONKURSI TÄHTAEG: 1. september 2011 – on tööde laekumise viimane kuupäev.

5. HINDAMINE: žürii hindab töö loomingulisust ja reeglitele vastavust. Töid hinnatakse kolmes vanusegrupis.

6. PILTIDE KASUTAMINE: Oma osalemisega annab konkursil osaleja Kilingi-Nõmme klubile õiguse kasutada võistlustöid ilma tasu maksmata ja autorilt luba küsimata, märkides autori nime pildi juures või autorite loetus, võistluse tulemuste avalikustamisel meedias, näitustel, avalikel üritustel, konkursi kodulehe galeriis ja konkursikogumikus.

Pilte võib tasuta kasutada fotograafiat ja haridust edendavatel eesmärkidel, näiteks koostada neist näitusi ja slaidisarju, trükkida plakateid, kalendreid, postkaarte.

8. KONKURSI TULEMUSED: avalikustatakse 21. oktoobril 2011. a Saarde valla 6. aastapäevapeol ja Saarde valla kodulehel www.saarde.ee

9. FOTOKONKURSI KORRALDAB: Kilingi-Nõmme klubi, info tel: 4492202 / 55695715, klubi@livonia.ee

Eesti Ornitoloogiaühing (EOÜ) kutsub kõiki pääsukesti loendama ja fotodel jäädvustama

Kodukoha pääsukesti loendama palutakse inimesi, kelle elukoha või suvemaja ümbruses pesitsevad savipesi rajavad suitsu- ja räästapääsuke. Pesitsevate pääsukeste kohta andmete kogumisega soovib EOÜ pilku peal hoida nii meie rahvuslinnu kui ka tema sugulase käekäigul. Loenduses osalemine on lihtne ning ei eelda eriteadmisi. Loendusankeedi ja juhistega saab tutvuda ja alla laadida suitsupääsukeste kodulehelt. Andmeid liikide arvukuse ja pesitsustulemuste kohta saab mugavalt sisestada ka veebi-aadressil <http://www.eoy.ee/suitsupaasuke/> kodukoha-paasuke/.

Fotohuvilisi kutsutakse aga osalema pääsukeste fotovõistlusel, kuhu oodatakse pilte tänavusest aasta linnust suitsupääsukestest, räästa- ja kaldapääsukestest ning piiritajast. Fotokonkursi peapremia läheb parimale suitsupääsukestest tehtud fotole. Kahes vanuserühmas antakse

mõlemas välja kolm auhinnalist kohta. Lisaks jagatakse temaatilisi eriauhindu „Pääsuke õhus“, „Minu kodupääsuke“, „Pääsukeste portree“ ja „Pääsukesed rändel meil ja mujal“. Võistluse tähtajad ja reeglid on väljas aadressil <http://www.eoy.ee/suitsupaasuke/fotokonkurss/>. Fotokonkursi korraldab EOÜ koostöös MTÜ-ga Fotokeskkond. Korraldajad paluvad nii loendamisel kui ka pildistamisel jälgida loodusvaatlemise häid tavaid ning mitte liigselt häirida pesitsevaid linde. Mõlemad üritused toimuvad programmi „Aasta lind 2011“ raames. Aasta linnu ettevõtmisi toetavad tänavu Keskkonnainvesteeringute Keskus, Estonian Air, Nordic Digital, Overall, Kalev, Olde Hansa.

Lisainfo: Mati Kose, aasta linnu projektijuht
mati.kose@gmail.com
5236926
www.eoy.ee/suitsupaasuke

Saarde. Kihelkond vanal Liivimaal.

Karin von Rahten

VII Esimene maailmasõda
1914. a suvi oli eriti palav. Sadas vähe vihma ning õhk oli kuiv ning virvendav. Õhtul loojus päike nagu punane pall horisondil, ümbritsetuna kollakast kiirtepärjast. Täiskasvanud tundusid olevat kuidagi murelikud ja löödud ning ootasid erilise huviga ajalehti. Sõjakuulutus 14. augustil (vana kalendri järgi) 1914 ei avaldanud meie lastele mingit muljet, kuid aegamööda märkasime ka meie, et see polnud normaalne suvi.

Meie rentniku ainuke poeg Ernitz Sopp kutsuti sõjaväkke ja ta pidi oma vanematekodust lahkuma. Tema kolm õde jäid koju põllutöid tegema. Vana, vaikne hallipäine Sopp muutus üha sõnakehvimaks. Ka paljud teised noored talumehed värvati sõjaväkke ja pidid samuti kodukohast lahkuma. Hobused rekvireeriti. Kaupu nagu suhkur, riis ja maitseained nappis, kauplustest kadusid riidekaubad, samuti kõik teised kaubad, mida koloniaalkaupadeks kutsuti ja välismaalt sisse toodi.

Varsti saabusid vene sõjaväelased Nõmme alevisse ja kogu ümbruskonnas võis näha khakimundris sõdureid. Postis avati kirju ja kontrolliti nende sisu. Esimeste väeosade lähenemine tundus algul nagu mingi tuim rütmiline trampimine olevat, seejärel ilmus eemal maanteel nähtavale suur hall tolmu-pilv, milles kohati midagi välgatas ja siis kõlas laul sadadest kähedatest kõrdest: „Orudijem na solntse sverkaja...“ Siis ilmusid nähtavale esimesed vene jalaväelased, kes meie pastoraadist möödusid.

Saime üsna ootamatul viisil korterikaas-lased; üks noorepoolne ohvitser nimega Orlovsky majutati meie ülakorrusele, ühte üsna ruumikasse tuppa, mis jaotati vaheseinaga kaheks osaks, nii et tegelikult oli kaks tuba. Varsti ilmus ka selle ohvitseri naine koos kahe väikese pojaga. Meie vanemad talusid neid majutatuid peaaegu sõnadeta, aga tõenäoliselt kannatasid nad selle all. Saara ei olnud nüüd enam meie ema idüll, sest seal elasid ka võõrad, kuigi Orlovskyte kohta võis öelda, et nad olid väga kenad. Nende tentsik ilmus aga liiga tihti meie kööki ja palus kokalet küll nõusid, küll toiduaineid, kuna

madam Orlovsky valmistas oma toas ise toitu, et mitte oma perega kahe versta kaugusel asuvas Nõmme alevis söömas käia. Kaks väikest poissi mängisid meie aias ja nendel tuli ka silm peal hoida.

Aga varsti selgus, et uute korterinaabrite näol olime ka palju võitnud, kuna madam Orlovsky osutus imeilusa koolitatud häälega lauljaks. Õhtuti tuli ta tihti koos oma mehega meie elutuppa ja laulis aariaid vene ja itaalia ooperitest, vene laule ja mustlasromansse, kusjuures meie ema, kes Peterburis konservatooriumi oli lõpetanud, teda klaveril saatis. Mulle on meelde jäänud üks väga kirglik laul refrääniga „Ja žitj hotšu“.

Kui Orlovskyd mõne kuu pärast mujale üle viidi ja nad meilt lahkusid, tuli ülakorrusel tolmu ja jäätmeid igatahes labidaga kokku kühveldada, mis meile kõigile ootamatu šokk oli, sest madam Orlovsky oli ilus blond daam, alati maitsekalt riides ja tema mees elegantne pikka kasvu ohvitser rittmeisteri aukraadis.

Pärast abielupaar Orlovsky ärasõitu saime uue majutatava, kes vähem sümpaatne oli: paks, pikkade heledate vurrude ja klaasjate silmadega ooberst, kes kohe pärast saabumist ühe silmatorkavalt riietatud ja mingitud daami enda juurde võttis. Igatahes märkasid lapsed kiiresti, et see uus majutatav meie vanematele ei meeldinud, kuid sellest hoolimata vastu pidid võtma. Iga päev veeres rekvireeritud kummiratastega ekipaaž maja ette ning ooberst ja tema naistuttav vajusid polstritele. Sõidukit vedas kolmest sõjaväehobusest koosnev troika ning juhtis sõdur, kes mütsi uljalt ühel kõrval kandis. Sõiduk veeres pajudeallee mööda alla alevi suunas, kus asus ohvitseride kasiino.

Ka see majutatav ei jäänud kauaks, kuna kõik sõjaväeosad lahkusid meie piirkonnast üsna varsti. Pärast jalaväe lahkumist saabusid kasakad. See oli täiesti erinev väeosa, mis saabus koos hobustega. Need sajad karvased väikesed hobused viisid meie isa täielikult meeleehteile, kuna nad sõid pastoraadi haljasalad paljaks ja muutsid need porimülgasteks.

Järgneb.

Saarde Vallavalitsus teatab, et Kilingi-Nõmme veetöötlusjaama (kat. tunnus 30601:002:0035, planeeringuala pindala 12300 m²) detailplaneeringu avalik väljapanek toimub 17.08.2011 – 31.08.2011 Saarde vallamajas ruumis nr 11 tööpäevadel 8-16.30. Planeeringu eesmärk on maa-ala kruntideks jaotamine, maakasutuse määramine veetöötlusjaama ehitamiseks ja teenindamiseks vajaliku krundi moodustamine. Ehitusalune pind kuni 500 m² ja ehitise kõrgus 9 m. Detailplaneeringuga on võimalik tutvuda ka Saarde valla koduleheküljel www.saarde.ee

Saarde Vallavalitsus

TEADE! VALMISTUME MITMEVÕISTLUSEKS!
18. augustist toimub tööpäeva õhtuti algusega kell 18.00 Kilingi-Nõmme staadionil kergejõustiku treening kõigile soovijatele. Tutvustatakse ja harjutatakse kõiki kavas olevaid alasid.
9. Kilingi-Nõmme mitmevõistlus toimub 27. augustil 2011. Juhendajad on Kuro Link, Toivo Tallo ja Sven Koovit.

Pärnu Toidupank võtab tänuga talunikelt vastu annetustena aed- ja juurvilju. Need ei pea olema hea kaubandusliku välimusega. Asume Rüütli 25, Pärnu, tel 56648484. Meil on võimalik tulla kaubikuga saadustele ise järele.
Erika Kukk 56648484
Pärnu Toidupanga koordinaator
MTÜ Pärnu Diakooniakeskus

Saarde läbi ajaloo prisma

135

1942 . a.

Veebruaris pöördus Pärnu piirkonna komissari poole Saarde vallast Liisa Mängel, elukoht Saarde vallas Leo talus. Edasikaebuse põhjuseks oli Saarde vallavanema otsus 26. II 1942 maa mitteandmise kohta. Nagu näha, on eestlastel alati olnud omavahelist jagelemist maade ja metsade pärast ja seda iga valitsuse aegu. Alljärgnevas kaebuses kirjaviisi muutmata.

„Bolshevistilise maareformiga anti minu nüüd teadmata kadunud mehele August Mängel'ile maad „Palgimetsa“ talust umbes 12,5 ha väikekohana Nr. „B-151“. Sellele maaalale ehitasin mina kohaliku wallawanema loal 1941. a suvel ja sügisel elumaja ühes kuuriga. Hoonete ehitamine oli peale minu mehe kaotsimineku ja hooned aitasid teha minu lapsed. Ehitusmaterjali ostsin samuti praegu kehtiwa riigikorra ajal ja maksin selle eest üle 800 rubla. Nüüd esitasin seaduses ettenähtud ajal palve kohalikule wallawanemale maa saamiseks, kuid see palve jäeti tagajärjeta põhjusel, et maa andmine minule tükeldab wanaperemehe Aleksander Kurmi krundi kaheks. Maasaamise palve arutamisel olin ka wallamajas ja awaldasin soowi piiri muutmiseks sarnaselt, et mina saaksin omale maad „Palgimetsa“ talu piiri äärest, kuna minu poolt püstitatud hooned

asusid samuti talu piiriäärsel maal. Nii jääks „Palgimetsa“ talu terwikuna püsima vähemal kujul. Selle talu terve suurus on 46 ha. Kui selles arwestada maha minule kuulunud osa 12,5 ha, siis jääks wana-le kohale weel 33,5 ha, mis on normaalkoha suurune, kus saab pida-da 2-3 hobust.

Ei saa mainimata jätta, et „Palgimetsa“ talu omanik Aleksander Kurm on lahutatud juba aastaid. Temal on 3 tütar, kuid need elawad ema juures Kikeperas, kus on nende wõõrasisal talukoht. Peale Aleksander Kurmi naisest lahakumineku, umbes 6-7 a tagasi, on Kurm kõik aeg kohta wälja rentinud. Rentnikuks olid: meie, Woort ja Talts. „Palgimetsa“ talu hooned on laostunud ja maa sööti jäetud. I ha tema maast olen oma mehega uudismaaks üles harinud. Wiimas-tel 3-4 a. jooksul on ta osa talu pida-nud wõõraste teenijatega ja osa aga talust wälja rentinud. Minul on järg-mine talu inwentaar: 3 lüpsilehma, 1 mulikas, 4 ületalwe lammast, 1 hobune, wedruäke, äke, sahk, wan-ker, regi ja muu wajalik kraam. Põl-lutöö alal olen töötanud lapsest saadik. Samuti on talutööd teinud ju-ba maastmadalast minu lapsed: tü-tar Salme 19 a. wana ja poeg Arnold 18 a. Neil asjaoludel palun:

Saarde wallawanema otsus

selles asjas muuta ja minu kasutamisele jätta väikekoht B-151 piirides, mis wanatalu „Palgimetsa“ krunti ei tükelda ja nimelt selle talu äärest, kus asuwad minu poolt püstitatud hooned elumaja ja kuur mi-da saab tarwitada laudaks.

Pärnus, 28. II 42.

Märkus: „Palgimetsa“ talu piiriäärsed peremehed tunnistawad oma allkirjadega, et Aleksander Kurm ei ole korralikult oma talu pidanud.“

Lugu jätkus märtsis, kui Liisa Mängel Leo talust esitas Saarde vallavanemale palve: „Mina ehitasin kommunistilise maareformiga antud maale B-151, mis oli alaldatud Aleksander Kurmile kuuluvast „Palgimetsa“ talust, ühe elumaja ja kuuri. Pääle selle on minul weel selle maa peal ehitusmaterjaal lauda ehitamiseks. Mina sõlmisin Aleksander Tõnise p. Westrikuga lepingu 27 weebr. 1942.a., mille järele tema andis minule põliseks Saarde wallas asuwa väikekoha nr. 41 ühes seal peal olewate hoonetega. Lepingu järele pean mina toitma kahte perekonda: Tõnis Westriku ühes naisega ja Aleksander Westriku ühes naisega. Samuti pean neile wastawad eluruu-andma. Väikekohal nr 41 asuw elumaja seisab koos kõõgist ja kahest elutoast. Mõlemad ruumid jäävad elukorteriteks Westrikkude

perekondadele. Minul endal ei ole mingit eluaset. Väikekoha nr. 41 põllumajanduslikus huwis on, et minu poolt ehitatud „Palgimetsa“ talu maale elumaja ja kuur saaksid ülewiiudud väikwkohale nr. 41. Et krundid kõrwuti on ja hoone väikekoha piiri lähedal asub, siis on võimalik hoonet terwena ülewiiia ühelt krundilt teisele. „Palgimetsa“ talul on endal wajalikud talu hooned ole-mas ja need temale hädawajalikud pole. Selle pärast palun: Andke minule luba palwes nimetatud hooned ülewiiia väikekoha nr. 41 maa peale ühes lauda jaoks walmistatud ehitusmaterjaaliga. Lisa: leping ja tempelmarges 70 penni. Pärnu 24. III 42. Allkiri Liisa Mängel“.

Märtsis ilmus Leo Leesmendi uurimus „Perekonnanimede pane-kust talurahva vabastamisel, eriti Saardes“. „Saarde kihelkonna ajalugu“. Uurimistöö algas õigusteaduskraadiga mehel 1940. a.

Voltveti Abistamise toimkond tegi ilusa abistamisakti. Nimelt saadeti Pärnu linna ERÜ komitee käsutusse 30 rm küttepuid. Ürituse algataja oli metsaülem J. Maiste ja abimetsaülem H. Kask. Tänutäheks saadeti ERÜ poolt patareiraadiotele Voltvetisse kütteanode.

Et rinne vajas järjest rohkem relvi ja laskemoona, hakkasid ilmu-ma sellised üleskutsed nagu: „Teie

lapse mängukastis on tinasõdurid. Rindel võib aga eestlane-vabatahtlik puuduva padruni pärast elu jätta“, „Vask lambijala annetamisega teie kirjutuslaualt aitate kaasa sõja võitmiseks“.

Märtsis saatis Kilingi-Nõmme Tuletõrje oma peamehed Pärnu 3-päevalistele tuletõrjejuhtide kursustele, kus oli ette nähtud nii teooriatunnid kui praktiline tegevus.

Märtsis sai talongidega nädalas 2000 g leiba, 350 g liha, 100 g võid. Lastele anti 100 g mannat, 100 g makarone, 100 g nisupüüli, 200 g suhkrut. Mehed said 100 paberossi või 50 g tubakat ja 3 toosi tikke.

12. märtsil suri Kilingi-Nõmme esimene alevivanem Jüri Tomberg, ta maeti auavaldustega Saarde surnuaiale.

15. aprillil alustasid Saksa võimud kampaaniat, mille käigus perekonnad võisid suveks, 1. juunist kuni 1. septembrini, võtta enda juurde 6–12-aastasi lapsi talulastele mängu- ja karjasetilsilisteks. Avalduses tuli märkida, et ollakse nõus last võtma tasuta või siis söögiraha eest ja kus asub lähim raudteejaam.

Jääb pooleli.

OLEV PAUKSON

Suvel Eestit avastama

Koos suve saabumisega on maa-eluski tulemas veidi vabamaid hetkesid, mil igapäevastest toimetustest veidi puhata saab. Miks mitte veeta see aeg siis Eestiga tutvudes!

Eestis leiavad suveks ja ka ülejäänud aastaegadeks piisavalt tegevust erinevate huvide ja erineva mugavusega harjunud rändurid. Kõigile on midagi.

Põnevaid paiku võib avastada autoga, kuid ka jalgratas on suvisel ajal hea liikumisvahend. Kui võhma jätkub, võib ette võtta jalgsimatku. Kuigi bussi- ja rongiühendus erinevate paikade vahel on nagu on, pääseb soovitud sihtkohtadesse enamasti ka ühistranspordiga.

Reisi kavandamisel kasuta fantaasiat.

Mere ja päikese nautijaile on Eestis piisavalt rannikualasid. Ülerahvastatud lääneranniku, Lahemaa ja Peipsi kõrval leidub ka inimtühje randu. Pool tundi sõitu mööda tolmust rannaäärset teed ning leiad end täiesti teisest ümb-rusest – tühi rand, vaikselt liiva sahisevad lained, päike ja imekaunis loodus. Selliseid randasid kohtab Hiiumaal, aga ka põhjaranniku väheasustatud piirkondades.

Avastamisrõõmu pakuvad Eesti väikesaared. Kui regulaarne laevühendus saarega puudub, pääseb sinna mõne kaluriga kaubale

saades. Saartelt leiab ehedat loodust, vaikust ja rahu. Robinsoni kombel pikki päevi saarel veetes puhkad kõigest ja kõigist.

Põnevamatest matkamisvõimalustest saab proovida näiteks purjetamist piki rannikut ning laidudele või võtta sama teekond ette hoopis meresõiduks sobiva süstaga. Vahva elamuse saab ratsa kauneid kohti külastades.

Võimalusi on palju, tuleb vaid kujutlusvõimel lennata lasta.

Sisemaal saab looduselamusi niisama metsas uidates või tähistatud matkaradadel jalutades. Suvine raba on küll lämmatavalt kuum, ent sinnagi on põnev minna. Mõnus on end pikema matka järel soolaukasse või metsajärve kasta, kus vesi pea sama soe kui õhk. Taolisi radasid leidub nii lähinaab-ruses Soomaal kui Nigulas, aga ka Kesk-Eestis Alam-Pedja kaitsealal, Endla rabas või Lõuna- ja Põhja-Kõrvemaal.

Põnevust pakub inimkäte loodu.

Palaval päeval võib jahedust otsida mõnest koopast, milliseid leidub Eestis arvukalt. Näiteks Piusa, Ülgase, Allikukivi, Helme või Aruküla koopad. Suvisele päikesepaistele vahelduseks on põnev pimedusse sukelduda ja tõrviku-te või küünalde valgel salapäras-tes käikudes ekselda.

Inimkäte loodud imesid tasub

samuti uudista-da. Olgu need siis Ida-Virumaa hiiglasli-kud tuhamäed ning karjää-rid või mui-nasajal kokku-kuhjatud pool-looduslikud linnamäed.

Palju on lin-nuseid ja mõi-said, mis oma ilu ja vägevusega hinge vä-risema panevad - eriti ti-hedalt on tao-lisi kogune-nud Tartu-Tal-linna vaheli-se Piibe maantee lähiste-le.

Salapärased ja maagilised on inimestest mahajäetud paigad. Olgu need siis hüljatud muinaskülad läänerannikul Soontagana kandis või Soomaa oma poollagunenud hoonetega.

Või hoopis nõukogudeaegsed (ja varasemad) sõjaväerajatised ja hüljatud tehased ja laohooned Hiiumaal, Osmussaarel, Pakri saartel, Aegnal.

Taolistest paikadest õhkub mineviku hõngu, näeb, kuidas elati-tõotati aastakümneid või aastasadu

Foto: Marko Kaldur.

tagasi, leiab kummalisi ja üllata-vaid asju.

Kel soovi ja tahtmist, võib si-duda oma matkad mingi kindla teemaga. Võtta järjest ette näiteks kaitsealad, muististega seotud ko-had, rändrahnud, matkata mööda kunagist kitsarööpmelist raudteed. Võimalusi on lõputult.

Pikemate automatkade eelista-jatele sobiks näiteks Paide-Padi-se vaheline Nelja Kuninga Tee või Peipsi-veerne Sibulatee.

Reisi kavandamisel on heaks abivahendiks Regio Eesti teede

atlas, kus peamised matkarajad, vaatamisväärsused ja ööbimis-kohad peal. Lisaks tasub raama-tupoest või raamatukogust otsi-da Eestimaa paiku tutvustavaid raamatuid, kaarte ja voldikuid. Kui koduses raamatukogus on al-les mõni nõukogudeaegne reisi-raamat, siis tasub neidki uurida, reeglina on need tänapäevastest oluliselt inforikkamad ja toovad välja ammuununenud põnevaid infokillukesi.

MARKO KALDUR
rändur

Kilingi-Nõmme linnapäevade spordist

Vihmasabin ja puhkpilliorkester mõjusid värskendavalt, et reedel alanud linnapäevi laupäeval sportlikult jätkata. Kell 12.00 alanud orienteerumismängu stardikäsklus oli märguandeks ka linna kohale kogunenud tumedatele vihmapilvedele. Nii mindi pere- ja sõpruskon-niti hasartselt kontrollpunkte otsima just kõige suurema saju puhkedes. Osales kuus kollektiivi, mitmetel lapsevankriga kaasas pisemadki pereliikmed. Tund aega väldanud seikluselt naasti rõõmsate ja kuivadena. Kolmel võistkonnal õnnestus õigel ajal läbida kõik 15 kontrollpunkti. Võitjaks osutus kõige suurema osalejaskonnaga võistkond: Evi,

Eleri, Kadri, Marili, Luise-Riin, Liise Kärt, Kätlyn, Ranel, Randel ja Geidi. Igale võistkonnale anti kosutuseks kringel ja meened Saarde valla sümboolikaga.

Samal ajal orienteerujate seiklustega toimus registreerimine Saarde Vägilase kolmandale tiitlivõistlusele. Kokku osales seitse paari, neist üks noorte arvestuses. Uue paarilisega oli kohal individuaalselt tugevaim mees esimestelt tiitlivõistlustelt. Kolmel esimesel alal saavutatud võidud ei jätnud ülejäänud konkurentidele enam palju võimalusi esikohaheitluse sekku-miseks. Ulva Tallo ja Rene Koorits on kokku nelja alavõiduga nii

individuaalsed võitjad kui Saarde Vägilane 2011 võitjapaar. Järgnevatele kohtadele jätkus tihe heitlus kuni viimase etapini. Seda enam, et iga alavõiduga kaasnes eripreemia. Kokkuvõttes teine koht kuulus Tanel Buström/Krista Staškevitšile ning kolmas Toivo Tallo/Keit Ilvesele. Ainus noortepaar ja Saarde Vägilane 2011 on Reivo Keng/Kertu Kore. Võidetud auhindade hulgas olid võitjatele ka pääsmed õhtusele Tanel Padari & The Sun kontserdile.

Pühapäevane spordipäev algas kl 11.00 uue Saarde Rannakuninga selgitamisega võrkpallis. Põnevust jagus võistluse lõpuni. Otsustavaks

saigi päeva viimane kohtumine. Liidrikohta hoidnud tiitlikaitsja Karel Pais pidi leppima lõpuks kolmanda kohaga. Teine koht kuulus tänavusele Saarde paarisvõrkpalliturniiri võitjale Aiivar Kukele. Teist korda graveeritakse rändkarikale võitjana Sven Saarpere nimi. Kuna ootamatult oli sunnitud osalema ka üks naine, siis tekkis mõte järgmisel aastal selgitada nii Rannakuningas kui -kuninganna.

Pühapäeva keskpäeval alanud laste jalgrattavõistlusele kogunes 20 võistlejat. Ettearvatult oli osalejaterohkem vanuseklass kuni 8-aastased poisid. Tänu entusiastlikule perekond Hallopile, kes jätkab laste

rattavõistluste korraldamist.

Samal ajal ümber staadioni toimuva rattavõistlusega heitlesid palimurul Saarde Spordiliidu jalgpallurid. Toimus Rahvaliiga mäng FC Ülejõe vastu. Linnapäevadele planeeritud kohtumise võitjat ootas Saarde Vallavalitsuselt kahekilone kringel. Kuna matš lõppes viigiga, siis kohtumise väliselt otsustati kringli saatus penaltitega. Võidupunktid mängust jäid küll kodus võtmata, aga maiustama hakkasid siiski võõrustajad.

Täname kõiki, kes otsustasid meie ettevõtmistele aktiivselt kaasa elada!

Toivo Tallo

Saarde Vägilased 2011
Ulva Tallo ja Rene Koorits.

Jalgrattavõistlustest osavõitjad.

Kilingi-Nõmme malejalg Ströbeckis

Euroopa Kultuurikülade projekti raames sai 2006. a. käidud Saksamaal malekülas Ströbeckis. Siis saime teada, milline on üks maleküla. Sel aastal möödub 1000 aastat malemängu selles külas ja terve aasta jooksul toimub erinevaid üritusi. Maletajaid huvitas maleturniir mai lõpus. 2011. a 26. mai varahommikul asusime teele Ströbecki suunas. Paljudele on esimese päeva teekond teada – tuleb jõuda Varssavisse. Esimene peatus on ka teada – pärast Leedu piiri on kohvik-safari. Edasi kulges teekond Poolamaal kuni Lodzini. Seekord me sõitsime Varssavist mööda, et vältida suurlinna ummikuid. Lodzi

jõudsimme õhtul 9 paiku ja magamiseks olime valinud Music-Hosteli kesklinnas. Hostel oli igati tasemel ja pärast omavalmistatud õhtusööki tegime jalutuskäigu linna peal. Hommikul pärast einet ja hästi puhununa asusime kihutama Poola ja Saksamaa kiirteedel. Poolakad tahavad kihutamise eest raha saada, aga sakslased lubavad seda teha tasuta. Pärast Magdeburgi tuli sõita kaardi järgi, sest GPS hakkas streikima või ei olnud meie oskused veel tasemel. Sõidutee läks järjest kitsamaks ja Halberstadtis tuli teed küsida malekülla saamiseks.

Kell 5 jõudsimme tuttavasse kohta ja seal ootas meid sõber Willi. Tema organiseeris meile majutuse peredesse. Õhtuks olid kõik külalisvõistkonnad kutsutud pika laua äärde esimeseks muljete vahetamiseks. Seekord olid kohal hollandlased, ungarlased ja esimest korda eestlased. Pärast õhtustamist tegime jalutuskäigu mööda küla.

Laupäeva hommikul kell 9 koguneti, et alustada neljaliikmeliste võistkondade maleturniiri. Samal ajal algas mitmetunnine kultuuriprogramm maleplatsil, kus esinesid põnevad kooslused lastekollektiividest kuni eakateni. Võistkonnad mängisid neljas grupis ja kokku oli neid 57. Kilingi-Nõmme võistkond asetati gruppi D, kus võistles 13 võistkonda. Esimese 2 vooru matšide tulemuseks oli viik ja arvasime, et vast viimaseks me ei jää. Edasi tegime veel 2 viiki, võitsime 7 võistkonda ja kaotasime 1 matši. Enne viimast vooru olid kõik auhinnalised kohad veel lahtised. Alles

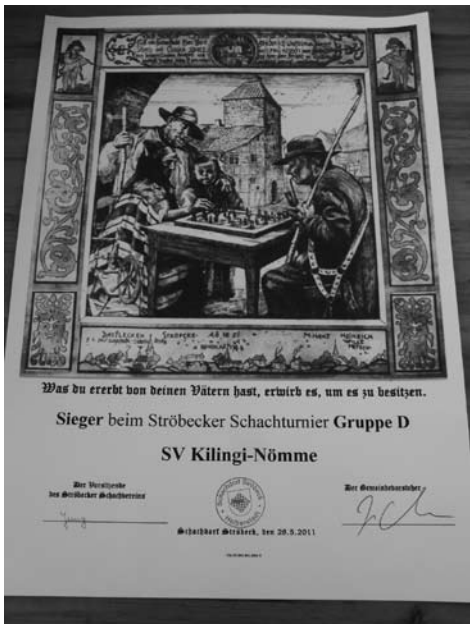
pärast lõpliku tabeli väljatrükkimist saime alles teada, et olime võitnud selles grupis esikoha! Edukas võistkonnas mängisid Eiki, Kaja, Olev, Janar ja Mary-Heleen. Margit oli pressiesindaja, tõlk ja massöör.

Pidulik lõpetamine toimus maleväljakul erinevate maletemaliste esinemiste saatel. Auhinnaks suur diplom ja maletort. Järgmisel aastal toimuks 50. Maleturniir ja meid ootaks juba edasijõudnute ehk C grupp. Õhtul toimus bankett kõigile külalistele ja nende majutajatele.

Pühapäeva lõunast asutasime tagasiteele koju. Seekord valisime ööbimiskohaks

Poznani vanalinnas asuva hosteli. Enne seda oli veel tee ääres suur safari – üle tunni aja oli võimalik igasugu loomi ja linde vaadata. Poznani vanalinna ja raekoja platsi renessanss-stiilis majad moodustasid väga huvitava ja ilusa vaatepildi. Ja kirik – see oli ka ainulaadne. Esmaspäeva hommikul algas Ülo „Mustaga“ 18-tunnine sõit koju, kus teele jäid veel Poola maasikapeatus ja Saksa Lidl ning Leedu tankla. Oli suurepärase, kiire ja edukas viisi kultuurikülla Ströbeckisse! Reisi toetamise eest kuulub tänu Saarde vallavalitsusele.

EIKI LEHEMETS

Kuhu minna meie vallas

Pühapäeval, 14. 08. Suveaias
Laat

Matusetalituse läbiviimine ja muusikaline kujundus.

(solist, süntesaator,
flööt, klarnet, viiul,
puhkpillikvartett)

Info tel 55 29 209,
56 76 14 54 Irene

schilling

Festivali Schilling korraldusmeeskond
täna kõiki kohalikke abistajaid:
vallavalitsust, gümnaasiumi, klubi,
pääste- ja politseiametnikke, majutajaid,
malevlasi, vabatahtlikke, pereliikmeid
ja ettevõtjaid.

SÜGAV KUMMARDUS KÕIGILE,
KES ÕLA ALLA PANID!

TRIINU

PUBI • PAGAR • KULINAARIA

- päevalõunad
- peo- ja peielauad
- pagaritoodete valmistamine
- kulinaaria- ja kondiitritooted ettetellimisel
- catering-teenus
- ruumide rent üritusteks

Pärnu tn 37,
Kilingi-Nõmme,
tel 44 59 848,
56 456 703

info@catering24.ee
www.catering24.com

Kui soovid kvaliteetseid aknalaudu soodsas
hinnaga, siis vaata www.aknalaud24.ee

Uued vallakodanikud

RASMUS VIK	06. 07. 2011
RISTO PÄRNA	23 .06. 2011
TOBIAS MURULAUK	14. 07. 2011
KERT LAPKIN	19. 07. 2011

Mälestame lahkunuid

SALME STANKEVITS
01.07.1923 – 19.06.2011

ENE ALLIK
05.11.1952 – 19.06.2011

EVI REBANE
13.08.1929 – 20.06.2011

HELJU ALDOJA
21.05.1955 – 25.06.2011

KOIDULA KOLTSIN
13.12.1934 – 25.06.2011

MARET-SILVIA NÕMTAK
08.08.1931 – 25.06.2011

EDGAR KOHV
27.08.1924 – 27.06.2011

IRINA METSÄÄR
14.05.1974 – 28.06.2011

JAAN ILUS
06.07.1934 – 29.07.2011

ANNE LOORENTS
07.08.1945 – 29.07.2011

ELLA KALDE
11.06.1926 – 30.07.2011

MART TALTS
07.03.1933 – 03.08.2011

Õnnitleme!

ALIE PARVE	90
VEERA TOOTS	89
LAIN TOODU	88
LEHTA GERBERSON	88
HELJO PÖLD	86
HILJA SAAT	85
VAIKE ŠUMLJAKOVSKAJA	83
AINO ARROS	82
ÜLO ARUMÄE	82
HELMI TÕNISSON	82
LINDA VALLAP	82
VIRVE ÕUN	80
ERNA TOODU	80
IRMA PUUSEPP	80
LEONHARD MITT	80
ELGA JARTSEV	75
LAIN SOOP	75
MEELI SIROTNINA	75
AIDE-KOIDULA ILULA	75
EDVI TEEARU	70

Palume kõiki, kes on jõudnud eluaastatesse
70; 75; 80 ja vanemad, kuid ei soovi saada
sünnipäevaõnnitlusi Saarde Sõnumite kaudu,
teavitada sellest vallavalitsust telefonidel
449 0163 või 449 0135.

Pottsepatööd

Pliidid, ahjud, kaminad,
ehitus ja remont
Tel. 55 506 605 Hannes

Ostame vanu autoakusid,
katalüsaatoreid. 54583370

Swedbank

Pangabuss

Kõik oma rahaasjad saate korda ajada pangabussis!

Pangabuss peatub:

Tihemetsa	III kvartalis
kaupluse juures	
kell 9.00–10.30	3., 17. ja 31. august
Kilingi-Nõmme	14. ja 28. september
klubi ees	
kell 11.30–14.30	

Mõisaküla	III kvartalis
linnaavalitsuse juures	
kell 10.00–12.00	8. ja 22. august
	5. ja 19. september

Bussis saate nõu pangateenuste kohta, tellida ja
kätte pangakaardi, makseautomaadist oma kontole
sularaha kanda ja välja võtta, teha arvuti abil mak-
seid, sõlmida hoiuseid ja muid erinevaid lepinguid.

Tutvuge pangabussi sõiduplaani ning finantstee-
nuste tingimustega www.swedbank.ee. Lisainfo
pangabussi teenuste, kellaegade ja peatuste
kohta saate 24h telefonilt 6 310 310.

Hakkepuidu tootmine

REINPAUL

• **Soovime** väljaveoteenuse pakkujaid ja saamehi
Harju-, Rapla-, Pärnu- ja Läänemaal.

• **Ostame** raiejäätmeid, ladustatud võsa, puidu-
töötlemise jääke (pindlauad, saepuru, klotsid,
höövellaast)

• **Teostame** kraavide, teeäärte ja sihtide võsast
puhastamist. Puitehitiste lammutusjääkide
hakkimist ning puiduhakkimist.
Võsa ja raiejäätmete väljavedu.

Info tel. 503 3567

erki@reinpaul.ee // www.reinpaul.ee